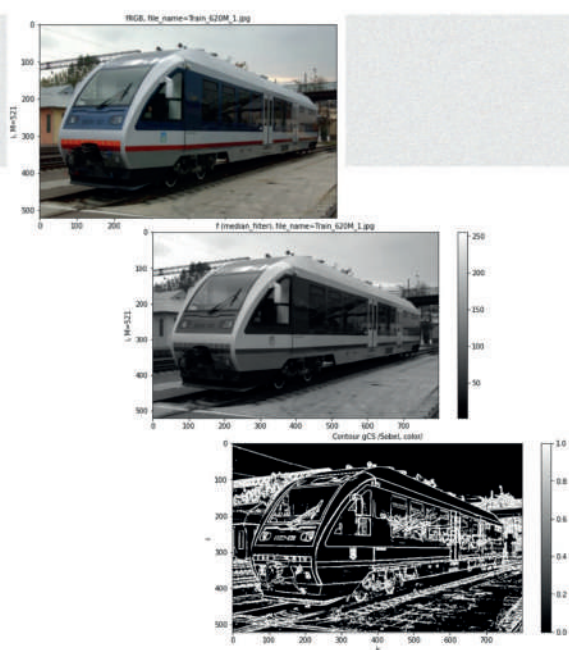

Ю.О. Ушенко
О.В. Деревянчук
О.В. Дуболазов

МЕТОДИ Й ЗАСОБИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ОБРОБКИ СИГНАЛІВ:
МОРФОЛОГІЧНА ОБРОБКА ЗОБРАЖЕНЬ

МЕТОДИ Й ЗАСОБИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ОБРОБКИ СИГНАЛІВ:
МОРФОЛОГІЧНА
ОБРОБКА ЗОБРАЖЕНЬ

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Ю. О. Ушенко, О. В. Деревянчук, О. В. Дуболазов

МЕТОДИ Й ЗАСОБИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ОБРОБКИ СИГНАЛІВ: МОРФОЛОГІЧНА ОБРОБКА ЗОБРАЖЕНЬ

Навчальний посібник

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

2025

УДК 004.925.5:004.93](075.8)

У 93

Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича (протокол № 6 від 26.05.2025 р.)

Рецензенти:

Виклюк Я. І., доктор технічних наук, професор кафедри систем штучного інтелекту Національного університету «Львівська політехніка»;

Равлюк В. Г., доктор технічних наук, професор кафедри інженерії вагонів та якості продукції Українського державного університету залізничного транспорту.

Ушенко Ю. О., Деревянчук О. В., Дуболазов О. В.

У 93

Методи й засоби інтелектуальної обробки сигналів: морфологічна обробка зображень: навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 152 с.

ISBN 978-966-423-967-4

У посібнику висвітлено основні принципи та методи морфологічної обробки зображень. Розглянуто теоретичні основи морфології, методи виділення контурів, згладжування та підвищення різкості, алгоритми сегментації, аналіз шуму на зображеннях, а також прикладні аспекти обробки цифрових зображень. Окрему увагу приділено інтеграції морфологічних операцій для розв'язання задач у сфері інтелектуальної обробки сигналів. Для студентів вищих закладів освіти за спеціальністю 122 Комп'ютерні науки, 015.34 Професійна освіта (машинобудування), 014.10 Середня освіта (трудове навчання та технології), а також інженерно-педагогічних та технічних спеціальностей вищих навчальних закладів усіх форм навчання.

УДК 004.925.5:004.93](075.8)

ISBN 978-966-423-967-4 © Ушенко Ю. О., Деревянчук О. В., Дуболазов О. В., 2025
© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ВСТУП.....	8
1. ПОЧАТКОВІ ВІДОМОСТІ	11
1.1. Деякі базові поняття теорії множин.....	12
1.2. Логічні операції над двійковими зображеннями	17
1.3. Тестові завдання до розділу.....	20
1.4. Питання для самоперевірки до розділу 1	21
2. ДИЛАТАЦІЯ І ЕРОЗІЯ	23
2.1. Дилатація. Основні поняття та означення.....	24
2.2. Ерозія. Основні поняття та означення	29
2.3. Тестові завдання до розділу 2.....	34
2.4. Питання для самоперевірки до розділу 2	35
3. РОЗМИКАННЯ І ЗАМИКАННЯ	37
3.1. Тестові завдання до розділу 3.....	45
3.2. Питання для самоперевірки до розділу 3	46
4. ПЕРЕТВОРЕННЯ "УСПІХ / НЕВДАЧА"	48
4.1. Тестові завдання до розділу 4.....	52
4.2. Питання для самоперевірки до розділу 4	54
5. ДЕЯКІ ОСНОВНІ МОРФОЛОГІЧНІ АЛГОРИТМИ.....	55
5.1. Виділення меж	56
5.2. Заповнення областей	59
5.3. Виділення зв'язних компонент	62
5.4. Опукла оболонка	67
5.5. Потоншення	72
5.6. Потовщення.....	75
5.7. Побудова остову	77
5.8. Усікання.....	81
5.9. Зведена таблиця морфологічних операцій.....	86
5.10. Тестові завдання до розділу 5.....	91
5.11. Питання для самоперевірки до розділу 5	92

6. РОЗШИРЕННЯ МОРФОЛОГІЧНИХ АЛГОРИТМІВ НА ПІВТОНОВІ ЗОБРАЖЕННЯ.....	96
6.1. Дилатація.....	98
6.2. Ерозія.....	100
6.3. Розмикання і замикання.....	104
6.4. Деякі додатки півтонової морфології.....	109
6.4.1. Морфологічне згладжування.....	109
6.4.2. Морфологічний градієнт.....	111
6.4.3. Перетворення "стовпчик".....	112
6.4.4. Сегментація текстури.....	114
6.4.5. Гранулометрія.....	116
6.5. Тестові завдання до розділу 6.....	118
6.6. Питання для самоперевірки до розділу 6.....	120
7. ЗАДАЧІ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ.....	123
ВІДПОВІДІ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ	138
СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ	141
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	145

Навчальне видання

Юрій Олександрович Ушенко
Олександр Володимирович Деревянчук
Олександр Володимирович Дуболазов

МЕТОДИ Й ЗАСОБИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ОБРОБКИ СИГНАЛІВ: МОРФОЛОГІЧНА ОБРОБКА ЗОБРАЖЕНЬ

Навчальний посібник

Відповідальний за випуск – **Ю. О. Ушенко**
Літературний редактор – **О. В. Лукул**
Дизайнерка обкладинки – **А. В. Цвіра**
Технічна редакторка – **У. М. Мельник**

Підписано до друку 28.05.2025. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний. Умов.-друк. арк. 8,4.
Обл.-вид. арк.9. Зам. Н-003п.
Видавництво та друкарня Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича.
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.
e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.